

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Стоян С. С., студентка (гр. УЗ-51, ФММ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Метою даного дослідження є аналіз впливу процесів євроінтеграції, до яких відноситься уніфікація вимог і стандартів, підвищення економічної конкуренції на охорону праці в загальному, а також дослідження нових можливостей та перспектив, що виникають внаслідок пристосування до нових умов.

Правова база охорони праці та встановлення вимог щодо якісних показників продукції має декілька типів стандартів. В першу чергу, нормативні вимоги щодо умов праці, тобто загальні правила охорони праці на виробництві. Основна суть полягає у встановленні запобіжних заходів щодо виникнення «соціального демпінгу», мається на увазі усунення можливості досягнення конкурентних переваг через зменшення собівартості продукції, що пов'язане зі зменшенням витрат на забезпечення умов праці на виробництві. Інший тип базується на безпечності товарів, тобто великого значення набувають нетарифні технічні бар'єри, які можуть блокувати міжнародну торгівлю.

На даний момент Україна активно намагається до встановлених європейських стандартів. Але на жаль, система охорони праці в нашій країні не досить ефективно використовується, що пов'язано з деякими основними факторами, такими як: не високий рівень технологій та машинного обладнання на виробничих підприємствах, та порушення правил безпеки працівникам [4]. Саме ці фактори пояснюють чому в Україні показник нещасних випадків на виробництві з летальним наслідком перевищує середні показники майже у 2 рази, в світі на 100 тис. працівників припадає близько 7 нещасних випадків, але що стосується України, то це 12 таких ситуацій. Тому з цього слідує висновок того, що чим розвинутіша країна та витрачає більше ресурсів на охорону праці (в Україні на безпеку праці витрачають менше на 53% ніж в Європі), тим менше смертельних випадків на виробництві.

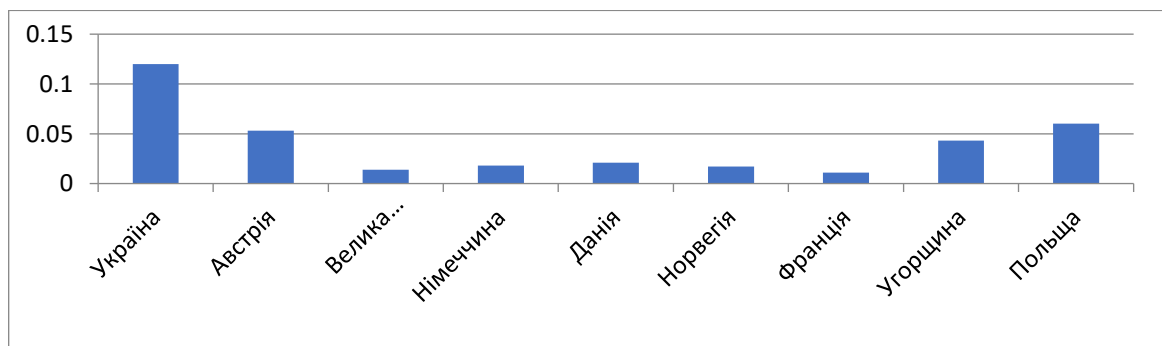

Рис.1. Коефіцієнт кількості смертельних випадків (на 1000 працівників) в Україні та країнах ЄС [4]

Саме тому, хочеться акцентувати увагу на Договорі про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, де зазначається, що наша країна бере на себе відповідальність, щодо термінового реформування систему існуючої промислової безпеки згідно з європейським законодавством. Підписання Угоди, безумовно, є позитивним кроком на шляху покращення умов праці на підприємствах цієї країни, що, в свою чергу, має позитивно вплинути на позитивну динаміку змін, що виражаються в зниженому рівні виробничого травматизму та професійних захворювань [5].

Проте очікувані позитивні зрушення можуть бути лише можливими і дають значний результат у поєднанні з іншим, прогресивним європейським підходом до системи управління охороною праці, а також відповідними змінами у свідомості кожного співробітника. Прогресивність європейської системи управління охороною праці ґрунтується на процесі прогнозування, оцінки та подальшого управління професійними ризиками з метою їх усунення або мінімізації. Що стосується вітчизняної системи, яка побудована та працює на більшості підприємств національної економіки, вона залишається практично незмінною з радянських часів і базується на процесі аналізу аварій, що вже відбувалися на підприємстві, що закінчується у подальшому розвитку заходів щодо запобігання аваріям у майбутньому. Іншими словами, європейська система управління професійною безпекою та охороною здоров'я базується на методології запобігання ризикам, а внутрішня - на розробці заходів і засобів безпеки, з метою запобігання подальшим аваріям, які мають вже де-факто відбулося.

Справа також у тому, що нормативно-правова база охорони праці в Україні складається з більш ніж 10 000 правових актів та є однією з найбільших і найсильніших у правовій системі держави. Всі нормативно-правові акти України щодо охорони праці якимось чином взаємопов'язані, тому для поліпшення ситуації у галузі охорони праці та промислової безпеки потрібна заміна єдиного документу інтегрованим підходом, що призведе до зміни кількох інших за одночасно. Це дуже складне завдання, яке практично неможливо вирішити за дуже короткий час [3].

Можливі помилки в модифікації законодавства неминуче вплинуть на стан загального стану безпеки та погіршить його. Ось лише кілька прикладів вже існуючих змін в українському законодавстві. До недавнього часу в Україні застосовувалося ГОСТ 27331-87 "Пожежна техніка - класифікація пожеж", однак з 1 січня 2016 року в рамках реалізації Угоди його було переміщено ДСТУ EN 2: 2014 "Класифікація Пожежі ", котрий насправді є копією європейського стандарту EN 2: 1992; EN 2: 1992 / A1: 2004, ІДТ "Класифікація пожеж" перекладено українською мовою. Заміна була здійснена згідно з Наказом Міністерства економічного розвитку та торгівлі України №. 1494 від 30.12.2014 "Про затвердження європейських та міжнародних нормативних документів як національних стандартів України, змін до національних стандартів України, скасування національних стандартів України та міждержавних стандартів в Україні".

Основними документами, щодо яких розроблялись розділи, які стосуються створення комфортного мікроклімату на роботі, був СНіП 2.04.05-91 "Опалення, вентиляція та кондиціонування повітря". 1 січня 2014 р. Зазначений документ був замінений ДБН V.2.5-56: 2014 "Системи протипожежної безпеки" та ДБН В.2.5-67: 2013 "Опалення, кондиціонування та вентиляція". Проте відповідні посилання на СНіП, що втратили свою дійсність, все ще залишаються включеними в переважній більшості секторальних та міжгалузевих нормативних нормативних актів про захист, що у свою чергу ускладнює розробку технічних систем відповідно до застосовання в галузі. Що стосується дизайну промислової підсвічування, то стан справ у майбутньому, здається, не поліпшиться. Справа в тому, що додаток до процедури обчислення освітлення денного світла виключений з проекту змін до існуючого ДБН V.2.5-28: 2006 «Енергетичне обладнання будівель та споруд». Природна та штучна освітленість» [1].

Проект пропонує покластися на природне освітлення, але лише для того, щоб виміряти його коефіцієнт (КПО), тобто діяти після завершеного факту. Але тоді незрозуміло, як проектні організації повинні розраховувати розміри світлових люків для промислових, громадських і адміністративних будівель та приміщень різних типів і цілей з робочими місцями, які потребують підтримки відповідних рівнів природної освітленості робочої зони. Наведені вище приклади є не окремими випадками існуючих проблем законодавчої бази України з охорони праці та вказують на продовження негативних тенденцій випадкового підходу до його реформування. Однак зрозуміло, що зміни та якість законодавчої бази є лише фундаментом, а формування різного ставлення до особи та колективної безпеки та культури праці на увазі працівника є поширеною причиною реалізації цих реформ в галузі охорони праці. Тобто, ще один найважливіший план, в рамках якого слід розглянути питання щодо поліпшення стану безпеки праці на шляху України до європейської інтеграції, це формування в особистому свідомості безпеки та професійної пріоритет здоров'я щодо будь-якого виробництва [3].

Результати роботи виробництва. Розвиток таких пріоритетів, які, до речі, є одним з головних конституційних принципів та державних пріоритетів функціонування будь-якої країни в світі, насамперед, відбувається в процесі майбутнього спеціаліста, який набуває належного рівня та якості знань і компетенція при отриманні вищої професійної освіти. Але, незважаючи на європейський шлях реформування системи освіти в Україні, рівень підготовки вітчизняних фахівців у галузі охорони праці та промислової безпеки якісно відрізняється від європейського, і останнім часом він все ще погіршився, оскільки порівняно з попередніми навчальними програмами.

Як приклад, ми можемо розглянути систему попереднього аналізу експертів у галузі охорони праці та промислової безпеки, що існують у нашій країні та сусідній Польщі. Польща використовується для порівняння за рахунок більшості аналогічних чисел економічно активного населення (Україна - 20,1 млн. чол., Польща - 17,01 млн. чол.) та напрямки основних господарських

заходів (сільське господарство, машинобудування, металургія, вугільна та хімічна промисловість тощо). Однак, незважаючи на ці кореляційні показники, кількість вищих навчальних закладів, які опікуються питаннями охорони праці та професійної безпеки, проти загальної кількості вищих навчальних закладів у Польщі майже в 1,9 рази більше, ніж в Україні з 1,18 разів менш економічно активне населення [2].

Висновки. Основними причинами промислових аварій як в Україні, так і в ЄС є організаційні, частка яких у загальному обсязі нещасних випадків становить від 50 до 70%. Проте значення частотного коефіцієнта смертельних випадків та співвідношення смертельних випадків та загальної кількості зареєстрованих нещасних випадків в ЄС в середньому в 2 та 100 разів нижчі, ніж у Україну, відповідно. Вирішення проблеми поліпшення стану промислової безпеки в Україні на шляху євроінтеграції має розглядатися в контексті двох основних взаємопов'язаних площин: реформування правової та освітньої систем. Однією з головних проблем адаптації національного законодавства до європейського, що стосується сфери охорони праці та промислової безпеки, є несистематичний підхід та відсутність всебічного аналізу змін у відповідних нормативна правова база України, що, в свою чергу, призводить не лише до її неефективності, а й провокує нові потенційні небезпеки.

Рівень підготовки вітчизняних фахівців у галузі охорони праці та промислової безпеки відрізняється від рівня європейських країн не лише якісно (на гірше), але також останнім часом погіршувався у порівнянні з попередніми навчальними програмами зі ступу освіти дітей.

Першочерговими напрямками розвитку охорони праці та промислової безпеки в Україні є розробка та впровадження єдиної державної автоматизованої системи обліку та контролю за внесенням поправок до нормативно-правової бази України з питань охорони праці, а також введення позитивних змін в освіті та інформованості майбутніх спеціалістів відповідно до загальноєвропейської концепції.

Науковий керівник: Полукаров О. І., к.т.н., доц. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Bochkovsky A. P. Promising Direction for Improving Regulatory Legal Framework on Labour Protection for Enterprises Producing Food and Beverages / A. P. Bochkovsky, N. Yu. Sapozhnikova // Environmental Safety Balanced Use of Resources (Section of Environmental Engineering and Life Activity Safety), 2017, No. 2 (12). – с.85-93
2. Economy of Poland [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Poland
3. Охорона праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: enuftir.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6375/1/STATYA%201.pdf

4. Поточний стан охорони праці в Україні. Професійний інформаційно-аналітичний звіт. - Київ, 2017 р. – с.12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: fpsu.org.ua

5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] // Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page.